

מסקנות:

בניגוד לספרות המחקרית הדנה לרוב בהיבטים נורמטיביים ביחס להקמה של מאגר ביומטרי בישראל, מחקר זה בוחן את הפרויקט הביומטרי מנקודת מבט אנתרופולוגית ביקורתית ודן באופן שבו הביומטריה, כמערכת של ידע, מתורגמת לפרקטיקות מדינתיות שונות. דרך קשת רחבה והטרונגית של שחקנים מדינתיים ולא מדינתיים. ביחס לספרות האנתרופית, מחקר זה מראה כיצד הידע הביומטרי לא יוצר רק את "דמות הזר", אלא גם מהווה "סמן איכות" של "המוכר", כמו כן, עולה כי אופן ייצור הידע יוצר סוגים חדשים של סובייקטים.

תמות מרכזיות:

❖ **סובייקטיביות של יצרני הידע הביומטרי-** מתוך שדה המחקר עולה כי קיימים שני סוגים של תהליכי ייצור ידע. האחד, היררכי, רציונאלי ואובייקטיבי המיוצר לרוב במוסדות האקדמיים. סוג זה של ייצור ידע יוצר "מומחים" אשר תופסים את הידע המדעי כמנותק מהשדה החברתי והערכי. מנגד, קיים תהליך ייצור ידע נוסף, הטרונגי ומבוזר שנעשה בתוך מסגרת מגוונת של שחקנים: פוליטיקאים, פעילים חברתיים, קבוצות אינטרס, ומגזר עסקי. סוג זה של ייצור ידע יוצר סובייקטים המכנים עצמם "אקטיביסטים טכנולוגיים", אשר פועלים בשדות שונים במקביל: בשדה החברתי, הפוליטי והעסקי.

❖ **היחס בין המסגרת ה"ממשלית" ל"ריבונית"**- מתוך שדה המחקר עולה כי המעבר לתיאור ביומטרי מייצר פרקטיקות ממשליות דרך השליטה על גופים במרחב, וויסות אוכלוסייה ורגולציה. במקביל לכך עולה שיח נוסף של ריבונות, הבא לידי ביטוי במונחים של שמירה על טריטוריה וגבולות.

תקציר:

בשנת 2009, אושר בכנסת "החוק להכללת אמצעי זיהוי ביומטריים במסמכי זיהוי ובמאגר מידע" וקבע תקופת פיילוט שבמהלכה ייבחן הצורך בתיאור ביומטרי במסמכי הזיהוי בישראל. מחקר זה דן במפגש הייחודי שנוצר בין מדע, מדינה, וסובייקטיביות על רקע הפרויקט הביומטרי בישראל. המחקר, בוחן לראשונה מתוך נקודת מבט אנתרופולוגית כיצד טכנולוגיה ומדע יוצרים דפוסים מדינתיים חדשים? וכיצד הטכנולוגיה כמערכת של ידע מעצבת סוגים שונים של סובייקטים?

מתוך המחקר עולה שהסובייקטיביות מתעצבת מתוך תהליך ייצור הידע המדעי. כמו כן, נראה כי הידע הטכנולוגי מעצב פרקטיקות ממשל חדשות ואף את היחס שבין המסגרת הממשלית ל"מסגרת הריבונית".

הפניות:

Amoore, Louise. 2006. "Biometric Borders: Governing Mobilities in the War on Terror," *Political geography* 25(3): 336-351.

Biehl, João Guilherme, Byron Good, and Arthur Kleinman, (eds). 2007. *Subjectivity: Ethnographic Investigations*. Berkeley: University of California Press.

Ceyhan, Ayse. 2002. "Technologization of Security: Management of Uncertainty and Risk in the Age of Biometrics," *Surveillance & Society* 5(2): 102-123.

Epstein, Charlotte. 2007. "Guilty Bodies, Productive Bodies, Destructive Bodies: Crossing the Biometric Borders," *International Political Sociology* 1(2): 149-164.

Foucault, Michel. 2007[2004]. *Security, Territory, Population: Lectures at the Collège de France, 1977-78*. New York & London: Palgrave Macmillan.

Rabinow, Paul. 1996. "Science as a Practice: Ethos, Logos, Pathos" in *Essay on the Anthropology of Reason*. Pp.3-27. New -Jersey: Princeton University Press.

Van der Ploeg, Irma. 1999. "The Illegal Body: Eurodac and the Politics of Biometric Identification." *Ethics and Information Technology* 1(4): 295-302.

הפרויקט הביומטרי בישראל ביחס לעולם:

מגמה בולטת העולה מתוך סקירה בינלאומית בנושא הינה שבקרוב מדינות מערביות זיהוי ביומטרי נפוץ במדיניות הגירה ואשרות כניסה של זרים ואינו מוכל באופן מנדטורי על כלל אזרחי המדינה. ישראל בהקשר זה מהווה מקרה בוחן ייחודי בהשוואה למרבית המדינות המערביות. ראשית, מפני שהיישומים הביומטריים מיושמים באופן מנדטורי על כלל אוכלוסיית האזרחים במדינה. שנית, מפני שכל הנתונים נשמרים במאגר מרכזי אחד, זאת בניגוד למדינות מערביות כמו בריטניה, צרפת, וארצות הברית שאוגרות נתונים של אזרחים זרים הנכנסים לתחומן ולא מחייבות את אזרחיהן לתת נתונים ביומטריים לצורך הנפקה של מסמכי זיהוי.

מתודולוגיה:

המחקר הינו מחקר איכותני המשלב ראיונות עומק לצד ניתוח טקסט. המחקר התבסס על ניתוח של תשעה פרוטוקולים מדיוני הכנסת שעסקו בנושא הזיהוי הביומטרי (בין השנים 2009-2012). בנוסף נערכו 15 ראיונות עומק עם אקטיביסטים הפועלים נגד המאגר, מומחים אקדמיים בתחום הזיהוי הביומטרי, אנשי רשות האוכלוסין וההגירה, אנשי רשות המאגר הביומטרי ואנשי מדיניות נוספים שהיו שותפים להקמה של הפרויקט הביומטרי בישראל (הראיונות נערכו בין השנים 2013-2014).

איור 1 - כרטיס תעודת הזהות החכמה

איור 2 - הדרכון האלקטרוני

